

Czy komputer może kiedykolwiek stać się mądrzejszy niż człowiek?

Ujmując rzecz jednym słowem: tak – ale najprawdopodobniej w ograniczony sposób. Jest możliwe, że w pewnym momencie w przyszłości odczucia opinii publicznej zmienią się wystarczająco, żeby zaakceptować ideę, że komputery są w ogóle lepsze od ludzi w pewnych dość szerokich klasach zadań intelektualnych, co nie oznacza, że maszyny zdominują nas albo uczynią zbędnymi, jak wyjaśnię dalej. Samochody mogą nas „prześcigać”, bankomaty mogą liczyć banknoty szybciej od nas, kamery mogą widzieć w ciemności, ale żadnej z tych umiejętności nie uważamy za zagrażającą naszej wyższości. Programy komputerowe umieją już grać w gry, przeszukiwać tłum w poszukiwaniu znanych twarzy i rekomendować filmy równie dobrze jak my albo lepiej od nas, jednak niewiele osób obawia się tych kompetencji. Jeśli albo kiedy roboty będą potrafiły przeprowadzać operacje na mózgu, malować domy, obcinać włosy i pomagać znajdować zgubione klucze, spodziewam się, że będziemy je postrzegać jako wiarygodnie, użyteczne narzędzia, które potrafią wypełniać zadania wcześniej wymagające wrodzonej ludzkiej inteligencji, tak że trudno będzie się oprzeć pokusie, by mówić o nich również jako o „inteligentnych”.

Powinniśmy jednak bardzo ostrożnie opisywać, co mamy przez to na myśli. Inteligencja, jak możemy używać tego słowa w odniesieniu do maszyn, najprawdopodobniej stosuje się do dobrze sprecyzowanych działań, w których cele można łatwo zdefiniować i zmierzyć (Czy trawa została skoszona? Czy dotarłem do celu na czas? Czy jutro będzie padać? Czy moje zeznanie podatkowe zostało poprawnie wypełnione?), ale nie do takich, w których sukces ma bardziej subiektywny charakter (Która sukienka lepiej na mnie wygląda? Jakie studia są dla mnie właściwym wyborem? Czy powinnam wyjść za Billa? Jak wyglądałoby życie, gdyby Niemcy wygrały II wojnę światową? Jak mogę pocieszyć dziecko po przegranym meczu?).

Historia jest pełna błędnych przewidywań dotyczących tego, co komputery będą w stanie zrobić, stąпам więc po kruchym lodzie, przedstawiając przykłady. Niewątpliwie można napisać programy kompute-

rowe, które będą przynajmniej wiarygodnie próbować odpowiedzieć na tego rodzaju subiektywne albo ocenne pytania, ale spodziewam się, że ich odpowiedzi nie zostaną uznane za lepsze, bardziej spostrzegawcze albo mądrzejsze od odpowiedzi udzielanych przez ludzi.

Choć dziś widoki na to, że możemy w końcu uznać maszyny za „bardziej inteligentne” od ludzi, mogą się wydawać mało prawdopodobne, to do czasu urzeczywistnienia się tej wizji najpewniej nastąpi znaczny postęp technologiczny, którego oczekuje się z przerażeniem, takim jakie wywoływało zapłodnienie *in vitro* („dzieci z próbówki”) albo rzekomo oślepiający i ogłupiający wpływ telewizji na dzieci i (moje ulubione) zagrożenie w postaci nagrywanej muzyki¹¹. Nie oznacza to, że badacze sztucznej inteligencji są bez grzechu. Notorycznie byli przesadnymi optymistami, co szybko wytknęli im krytycy (najsilniej filozof Hubert Dreyfus)¹².

Zauważmy, że ta kwestia jest odrębna od tej, czy komputery zastąpią ludzi we wszystkich (a nie tylko wielu) obecnych zawodach i działaniach¹³. Jest mnóstwo rzeczy, które robimy, ponieważ sprawiają nam przyjemność, często również sama praca. Jak sarkastycznie (mam nadzieję) odpowiedział kiedyś jeden z moich studentów na pytanie, dlaczego programujemy komputery, by grały w szachy: „Żeby oszczędzić nam samym uciążliwości gry w szachy”.

Aby zrozumieć, dlaczego komputery najprawdopodobniej przewyższą ludzką inteligencję w różnorodnych zastosowaniach praktycznych, warto wyjść od spostrzeżenia, że komputery przewyższają dziś ludzkie zdolności w wielu zadaniach, w tym w takich, co do których jesteśmy przekonani, że wymagają ludzkiej inteligencji. Jazda samochodem, udział w teleturnieju *Va Banque*, przewidywanie wojen i streszczanie komuni-

---

¹¹ John Philip Sousa, *The Menace of Mechanical Music*, „Appleton’s” 1906, 8, <http://explorepahistory.com/odocument.php?docId=1-4-1A1>.

¹² Patrz <http://www.amazon.com/What-Computers-Still-Cant-Artificial/dp/0262540673>.

¹³ Patrz <http://www.makeuseof.com/tag/6-human-jobs-computers-will-never-replace>.